

ΓΙΑΤΙ ΠΡΟΔΩΣΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

- 1990 *Κρυμμένοι άνθρωποι* (μυθιστόρημα), 1η έκδοση
Εκδόσεις Νέα Σύνορα – Α. Α. Λιβάνης,
2η αναθεωρημένη έκδοση Εκδόσεις Πατάκη 2002
- 1991 *Ο αρχαίος φαλλός* (διηγήματα), Εκδόσεις Νέα
Σύνορα – Α. Α. Λιβάνης, 2η αναθεωρημένη έκδοση
Εκδόσεις Κέδρος 1995 (υπό έκδοση από τις Εκδόσεις
Πατάκη)
- 1993 *Ο Ναύτης* (μυθιστόρημα), Εκδόσεις Κέδρος
2η αναθεωρημένη έκδοση Εκδόσεις Πατάκη 2013
- 1996 *Ο χορευτής στον ελαιώνα* (μυθιστόρημα), Εκδόσεις
Κέδρος (υπό έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη)
- 1998 *Τα νερά της Χερσονήσου* (μυθιστόρημα), Εκδόσεις
Κέδρος (υπό έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη)
- 2001 *Το Παρτάλι* (μυθιστόρημα), Εκδόσεις Πατάκη
- 2003 *Έξω απ' το σώμα* (μυθιστόρημα), Εκδόσεις Πατάκη
- 2005 *Αλούζα, Χίλιοι και ένας εραστής* (μυθιστόρημα),
Εκδόσεις Πατάκη
- 2007 *Χάρτες* (διηγήματα), Εκδόσεις Πατάκη
- 2009 *Δεύτερη γέννα* (νουβέλα), Εκδόσεις Πατάκη
- 2010 *Ο παλαιστής και ο δερβίσης* (μυθιστόρημα),
Εκδόσεις Πατάκη
- 2012 *Το μυστικό της Έλλης* (μυθιστόρημα),
Εκδόσεις Πατάκη
- 2015 *Ζωή μεθόρια* (μυθιστόρημα),
Εκδόσεις Πατάκη
- 2015 *Ο ξεχασμένος άγγελος των Φιλίππων* (μονόλογος)
Εκδόσεις Πατάκη
- 2017 *Καινούργια πόλη* (μυθιστόρημα),
Εκδόσεις Πατάκη

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

Γιατί πρόδωσα την πατρίδα μου

Διηγήματα

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία
Πεζογραφία – 444

Θεόδωρος Γρηγοριάδης, *Γιατί πρόδωσα την πατρίδα μου*

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Επιμέλεια-Διόρθωση: Ελένη Γεωργοστάθη

Σελιδοποίηση: Κωνσταντίνος Καπένης

Φιλμ - Μοντάζ: Γιώργος Κεραμάς

Copyright© Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)

και Θεόδωρος Γρηγοριάδης, 2015

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Νοέμβριος 2018

Κ.Ε.Τ. 9670 Κ.Ε.Π. 853/18

ISBN 978-960-16-6174-2

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΥΡΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Περιεχόμενα

Το ζείμπέκινο της Μαρίας	9
Το αντίσκηνο	19
Τα Παράθυρα	27
Η άλλη όχθη	41
Κορίτσια μόνα	53
Το καντήλι	71
Η κυρία Τάπερ	91
Χωρίς σωματοφύλακα	101
Ο Σουρτούκης	111
Ρινοπλαστική	119
Ίδιοι στην Τυνησία	127
Η γυναίκα του σινεμά	137
Όταν με ζώνουν τα φίδια	147
Γονιμοποίηση	155
Αθανάσιος	163
Café Beckett	173
Η σκλάβα	191
Disco freaks	207
Γιατί πρόδωσα την πατρίδα μου	221
Συνοδός εδάφους	231
Κόκκινο μαγιό	241
Το σύνδρομο του Τείχους	249

Τσιφτετέλι στη Συρία	257
Ο ξένος που έφυγε	271
Η πέτρα	287
European Refugee Tourism: «Διαδρομή Δυσκολίας Α΄»	301
ΑΝΤΙ ΕΠΙΜΕΤΡΟΥ: Γράφοντας διηγήματα	311
Πρώτες δημοσιεύσεις	313

Το ζεϊμπέκικο της Μαρίας

Που να μην πήγαινα σ' εκείνη τη συνάντηση, να μην πάταγα το πόδι μου, καλά το έλεγα χρόνια τώρα: μακριά από ομάδες που θυμίζουν σχολεία, στρατό, συνάξεις μνήμης. Μακριά από ανθρώπους που δεν επέλεξες να ζήσεις μαζί τους. Όμως το δέλεαρ ήταν ο Ν., παλιός συμμαθητής, ακόμη αγαπητός, στο ίδιο θρανίο, στις ίδιες βόλτες, εφηβικές εμπειρίες σαν ασπρόμαυρες φωτογραφίες. Με είδε στην πλατεία του χωριού, παραμονές του Προφήτη Ηλία, και μου λέει «Τον άλλο μήνα οργανώνουμε συνάντηση οι παλιοί του γυμνασίου. Σε θέλουμε κοντά μας». Δεν μπορείς να κρυφτείς σε ένα μικρό χωριό, αν και η συνάντηση θα γινόταν στο διπλανό, στη Νικήσιανη – εκεί πήγαίναμε γυμνάσιο για έξι χρόνια.

Ιούλιο μήνα με ειδοποίησε, μέχρι τον Αύγουστο έλεγα να συμβεί κάτι αναπάντεχο και να ακυρώσει τη βραδιά, ώστε να έχω μια πιστευτή δικαιολογία. Ποτέ δεν ξέρεις, έλεγα και θύμωνα στη σκέψη, τι δουλειά έχω εκεί μαζί τους. Μια τσούρμα παντρεμένοι σαρανταπεντάρηδες, με κοιλίτσες, με βαμμένα μαλλιά, με ερωτήσεις κουραστικές, διερευνητικές, καλώς τον, ανύπαντρος ακόμη, α, ρε συ, ήξερες από τότε το νόημα της ζωής.

Η ερώτηση ή διαπίστωση μου απευθύνεται μόνιμα και η εξήγηση σταματάει στο ότι με έφαγαν τα γράμματα και δεν μπόρεσα να έχω δυο τρία παιδάκια, ένα χρωμένο νοικοκυριό, για να θεωρώ κάτι το συνταρακτικό μια επανένωση συμμαθητών σε έναν τόπο που απλώς θέλω να ξεχάσω. Όχι, δε φταίει το χωριό, σκοτεινό και υγρό είναι, παράξενοι κάπως οι άνθρωποι του, σκοτώσανε και τον δήμαρχο οι ταμίες του Δήμου πέρυσι και έγινε διάσημο σε μια νύχτα. Όχι, δεν είναι το χωριό που μισούσαμε ως μαθητές επειδή κουβαλιόμασταν από το δικό μας, αλλά ήταν τα χρόνια ζόρικα, ηλίθια, χρόνια της Χούντας και των απαγορεύσεων.

Πώς μου ήρθε λοιπόν και ρώτησα τον καλό μου συμμαθητή, ιατρικός επισκέπτης είναι σήμερα, «Μπας και θα είναι η Μαρία η Πετρακούδη;». «Και βέβαια» είπε εκείνος. Έτσι έμαθα για τη Μαρία, που ο Ν. τη συναντούσε τακτικά στις περιοδείες του, ότι είναι νοσοκόμα πια στη Θεσσαλονίκη, στο ΑΧΕΠΑ. Για φαντάσου να μαθαίνω γι' αυτή δεκαετίες μετά.

«Μια χαρά είναι, ανύπαντρη, σαν εσένα. Με την ίδια τρέλα» πρόσθεσε.

Η Μαρία ήταν η μόνη από τη Νικήσιανη που με καλούσε στο σπίτι της, ένα δίπατο κτίριο που είχε κήπο πίσω και δέσποζε πάνω στον κεντρικό δρόμο – μια στενή ανηφόρα δηλαδή. Ήταν σαν κόρη χίπηδων που την έδωσαν για υιοθεσία σε μια ελληνική αγροτική οικογένεια, μολοντί ο πατέρας της δεν καλλιεργούσε καπνά αλλά ήταν διορισμένος στον Αγροτικό Συνεταιρισμό. Φουντωτά, ξυστά μαλλιά, πουκαμίσες που της τις έραβε μια θεία της από τη Δράμα, πολύχρωμες κορδέλες

που δε στεκόντουσαν ποτέ στο κεφάλι της και που πολλά αγόρια τις τραβούσαν την ώρα της γυμναστικής για να την κάνουν έξαλλη.

Όμως εκείνη έδειχνε να μη θυμώνει, γελούσε διαρκώς δυνατά και υστερικά, στα μάτια και στα λόγια της διέκρινα μόνιμα μια αγωνία για κάτι που περίμενε, για κάτι που θα της άλλαζε τη ζωή. Ήταν από εκείνα τα κορίτσια που γνώριζαν τα όριά τους, όμως συμπεριφέρονταν πέρα απ' αυτά και το διασκέδαζαν πολύ πριν διαψευστούν. Δεν ήταν ξιπασμένη, είχε όμως μια διευρυμένη φαντασία που την απελευθέρωνε για να σε αιχμαλωτίσει και να σου μεταδώσει μιαν αλλόκοτη ελπίδα. Με άλλα λόγια –λόγια σημερινά και πιο κατασταλαγμένα– κοντά της οραματιζόμουν μια προσωπική απελευθέρωση που αργούσε να έρθει, ταυτιζόμουν με την επικείμενη φυγή της, που, χρόνια μετά, θα την έφερνε ως εργαζόμενη στη Θεσσαλονίκη.

Όμως ύστερα χαθήκαμε. Η μούσα μου έφυγε στη Γερμανία μετά το σχολείο, γύρισε πίσω, μπήκε σε μια σχολή νοσοκόμων. Ωστόσο θυμόμουν το μεγάλο παράθυρο με το εσωτερικό βαθουλωτό περβάζι, κι αυτή να ακουμπάει εκεί και να κοιτάζει τον δρόμο, το λεωφορείο που μόλις χωρούσε στενάζοντας στην ανηφόρα, τα λιγοστά τότε αυτοκίνητα. Να μου φέρνει γλυκά του κουταλιού και χαλβά του φούρνου, που με λίγωνε. Να πεθυμάει συνέχεια κάτι, να βγάζει έναν λυγμό αφύσικο για τα χρόνια της. Ανταριασμένη σαν το Παγγαίο του Νοέμβρη.

Έφτασε ο Αύγουστος και με βρήκε στο χωριό λόγω της υγείας του πατέρα μου, και έτσι δεν απέφυγα να μπω στο αυτοκίνητο για να βρεθώ σε μια πετρόχτιστη ταβέρνα στην καρδιά του παγγαιορείτικου δάσους, γεμάτη κόσμο και με ένα μακρόστενο ξύλινο τραπέζι κρατημένο για μας. Αγκαλιές και χειραψίες, αλλά ακόμη δεν είχα δει εκείνη που θα αποτελούσε την ύστατη όαση για να ξεφύγω από τα λόγια που θα ακολουθούσαν. Γιατί, όσο μιλούσαμε με τους άλλους για το σχολείο κι εκείνα που αφήσαμε πίσω τριάντα χρόνια πριν, όλο και κάτι είχαμε να λέμε. Όταν όμως γυρίζαμε στο παρόν, αλίμονο, ο καθένας είχε τραβήξει έναν τόσο προσωπικό και διαφορετικό δρόμο, που χανόντουσαν τα λόγια μας, μπερδεύμασταν, κάτι αναγνωρίσεις έμοιαζαν με παγίδες («ρε συ, όταν ήμουν φαντάρος, νομίζω σε είχα δει μια φορά στο Βαρδάρι να βγαίνεις από ένα σινεμά...»), ενώ τα κινητά των παντρεμένων και ζευγαρωμένων δε σταμάτησαν ούτε στιγμή να χτυπάνε, δείγμα ανυπόληπτων σχέσεων ή ζηλοτυπίας, που –γιατί όχι– κι αυτή χρειαζόμενη ήταν.

Η Μαρία εισέβαλε κυριολεκτικά με τον αέρα που είχε και τότε. Ντυμένη παράταιρα με την ηλικία και τη μόδα της εποχής, φουσκωμένο μαλλί, βαμμένο μοβ, χείλη τονισμένα, μάτια ασήκωτα από τις ψεύτικες βλεφαρίδες, μια ελαφρά βλεφαρόπτωση στο αριστερό. Πρώτα αγκάλιασε εμένα, το κολλητάκι μου, με φώναζε, και ύστερα χαιρέτησε τους άλλους έναν έναν – κάπως αφ' υψηλού. Κάθισε δίπλα μου και άρχισε να τρώει βουλιμικά με το κεφάλι σκυμμένο, ώσπου σταμάτησε ξαφνικά και την έπιασε λογοδιάρροια. Ερχόταν από το παρελθόν μου αλλά δεν μπορούσα να την εντάξω στο σή-

μερα. Έκανε αναφορές στα πάρτι της εποχής μας, σε ένα περιοδικό που βγάλαμε στον πολύγραφο του πατέρα της, στις εκδρομές μας όπου προσπαθούσε να στήσει μικρά πάρτι με ένα πικάπ που τέλειωναν αμέσως οι μπαταρίες. «Το θυμάσαι, Μαρία, που μια φορά χάλασε αλλά εμείς χορεύαμε ακόμη και χωρίς ήχο;»

Ο χρόνος είναι «φαγάς», έλεγε μια θεία μου. Το ίδιο λέω κι εγώ. Η μνήμη όμως θαρρείς κι αποθηκεύεται και κατά καιρούς ξαμολιέται. Αρκετά με τα παλιά. «Σήμερα πώς πας;» Πώς να υπερπηδήσει τριάντα τόσα χρόνια για να ξανοιχτούμε στο τώρα;

Του κάκου προσπαθούσα να την επαναφέρω στο σήμερα, μου ξέφευγε και ούτε η ίδια ρωτούσε να μάθει για τα δικά μου. Θεωρούσε αυτονόητο ότι κι εγώ, σαν κι εκείνη, ήμουν α εργένης, μόνο μια στιγμή άρπαξε το χέρι μου, το τύλιξε με τα δάχτυλά της και, ζεστά όπως ήταν, το κράτησε ώρα λέγοντας «ήσουν το καλύτερο φιλαράκι μου, δεν άλλαξες, το νιώθω, τελικά είμαστε τόσο κοντά, τόσο ίδιοι. Ποτέ δε μου τράβηξες το κορδελάκι απ' τα μαλλιά, αντίθετα μου το έφτιαχνες πάλι».

Ήπια πολύ, ζαλίστηκε, και ξαφνικά σαν να άνοιξε μια μαύρη καταπακτή κάτω από τα πόδια της· σιώπησε χαμηλώνοντας το κεφάλι. Κάποιος είχε φέρει ένα μπουζούκι και η βραδιά θα εξελισσόταν σε αυτό που φοβόμουν: ελληνικό γλέντι διαρκείας, όπου θα έπρεπε ή να τραγουδάς ή να χτυπάς παλαμάκια. Στην παρέα βρισκόμασταν καμιά εικοσαριά άτομα, η απογραφή στο ξεκίνημα της συνάντησης έδειξε δέκα απόντες, άλλοι στο εξωτερικό, άλλοι δεν απάντησαν ποτέ, κάποιοι δεν ανευρέθηκαν.

Η Μαρία σήκωσε το ποτήρι και απαίτησε να πιούμε στην υγεία «των απόντων· να μην τους ξεχνάμε όσους λείπουν» τόνισε και κατέβασε το ποτηράκι.

Σαν να είχε ζωηρέψει πάλι, γιατί έπιασε και τραγουδούσε, κι ακουγόταν μάλιστα πιο δυνατά από τους άλλους. Εγώ, αμήχανος, χτυπούσα τα χέρια και έκανα λίγο play back, τελικά δεν ήταν άσχημα που τραγουδούσαν γιατί έτσι ξεχνούσαν τις ενοχλητικές ερωτήσεις και ανασκοπήσεις. Στο «Ζειμπέκικο της Ευδοκίας», που δε λείπει από κανένα γλέντι ή πανηγυριώτικο ρεπερτόριο, η Μαρία σηκώθηκε να χορέψει, οπότε με παρέσυρε να της χτυπάω παλαμάκια. Φορούσε μια φαρδιά φούστα, μαύρη με δαντέλες, τα στήθη της βαριά, τα δαχτυλίδια της ασήκωτα. Όσο χαριτωμένη έδειχνε σαν μαθήτρια, τόσο εξωφρενική φάνταζε τώρα. Οι άλλες δύο γυναίκες της παρέας έφυγαν πάνω στο τσακίρι κέφι γιατί της μίας ο άντρας θα ερχόταν από τις Σέρρες να την παραλάβει, μία ώρα πηγαινέλα, και της άλλης, ο Θεσσαλονικιός, την περίμενε σε ένα καφενείο, εκτός παρέας, όπως μάθαμε αργότερα, γιατί δεν ήθελε να παρεμβληθεί στην εκλεκτή επανένωση.

Καθώς χόρευε η δικιά μου, θυμήθηκα τον λοκατζή στην ταινία να χορεύει, και μια άλλη Μαρία, την ηθοποιό Μαρία Βασιλείου, να τον καμαρώνει, ώσπου την αρπάζει ο κρεμανταλάς και φεύγουν, ξέρετε τώρα, σκηνή ορόσημο. Η Μαρία, σε ανάταση, ξεφυσούσε και άκουσα κάτι να λέει για όσους έφυγαν, κάτι για προδοσίες, κάτι για χαμένες ευκαιρίες, «τους αγαπούσα όλους κι εγώ με κοροΐδευαν!». Πάνω σ' αυτό, σταμάτησε ξαφνικά και με κοίταξε στα μάτια. «Ενώ εμένα κανέναν δε με

αγάπησε ποτέ. Ούτε τότε, ούτε τώρα, απ' όλους εδώ, κανέναν».

Την τράβηξα από το χέρι στο τραπέζι. «Κι εσύ ήσουν φιλαράκι. Όμως κανείς δεν ήταν για μένα». Όταν ξανακαθίσαμε, πώς μου ήρθε, γυρίζω και της λέω: «Η ηθοποιός της Ευδοκίας πέθανε, χάθηκε, κάτι τέτοιο, ενώ ζούσε στο Λονδίνο, ποιος ξέρει». Κι εκείνη δεν ήξερε αλλά φρόντισε να πέσει και πάλι σε περισυλλογή.

Τη ρώτησα πού θα έμενε και μου είπε ότι δε θέλει να πάει στο πατρικό της σπίτι, το στοιχειωμένο –και σταυροκοπήθηκε–, άλλωστε είναι κλειστό χρόνια και το αποφεύγει, δεν πηγαινοέρχεται καν στο χωριό, δε θέλει να δένεται με τον τόπο της. Απλώς είχε περάσει από το νεκροταφείο και άναψε ένα κεράκι στον οικογενειακό τάφο τους. «Και μένα εδώ θα με φέρουνε μια μέρα» είπε.

«Χτύπα ξύλο» φώναξα. Και τσουγκρίσαμε τα ποτηράκια.

Την παρατηρούσα όπως κολλούσαν τα μαλλιά της ιδρωμένα στο μέτωπο, σκεπάζοντας τα μάτια, τα φρύδια, τη μύτη της που είχε μπλαβίσει από το ποτό. Όσοι είχανε απομείνει στο τραπέζι είχαν πάλι περιχαρακωθεί στον ρόλο τους, φαίνεται η συμμαζώξη έφτανε στα όρια της. Θέλανε να φύγουνε κι η εικόνα μιας παλιάς συμμαθήτριας που σωριαζόταν στο τραπέζι τούς έφερνε σε αμηχανία. Ζήτησα έναν καφέ για να συνέλθει. «Λίγο μέθουσες» της είπα.

«Με όσα απόσταξα μέσα μου» απάντησε.

Βγήκαμε έξω στον καθαρό αέρα. Φιληθήκαμε ζεστά, δώσαμε τα χέρια, της είπα να ανταλλάξουμε τηλέφωνα, τότε μου είπε ότι δεν έχει κινητό. «Θα τα λέμε, δε σε ξεχνάω, κολλητάρι μου» κραύγασε και μπήκε στο αυτοκίνητό της.

«Πού θα μείνεις» φώναξα.

«Φεύγω απόψε για Θεσσαλονίκη».

Τρόμαξα.

«Έλα να μείνεις στο χωριό μου».

«Αποκλείεται» είπε «πρέπει να είμαι ξημερώματα στο σπίτι μου». Φαντάστηκα, κάποιος την περίμενε, κάτι ήθελε να προλάβει.

Επόμενη συνάντηση ορίστηκε την ίδια βραδιά σε δύο χρόνια –όπως υπόσχονταν όλοι–, αλλά ξέραμε πώς όσο ανεβαίνουν τα χρόνια τόσο λιγοστεύουν οι συμμετέχοντες. Όμως δε συμπληρώθηκε η διετία. Μια μέρα, αρχές φθινοπώρου, είδα τον Ν. στην Καβάλα, εκείνος ζούσε εκεί με τη δεύτερη γυναίκα του κι εγώ γυρόφερνα στο λιμάνι χαζεύοντας τα καΐκια με τους Αιγύπτιους ψαράδες. Ο Ν. είχε χοντρύνει μέσα σε ένα χρόνο, κρίμα για εκείνο το λεπτό παιδί που τρέχαμε στις πλαγιές του βουνού καπνίζοντας κρυφά τα πρώτα μας τσιγάρα. Μου σύστησε τη γυναίκα του, μια Βουλγάρα, που με κοίταξε παράξενα και διερευνητικά.

Τότε μου είπε για την επόμενη συνάντηση, ότι την περίμεναν όλοι, αλλά, τι κρίμα, ένας λιγότερος σίγουρα. «Ποιος» αναταράχτηκα.

Τον άκουσα να μου λέει ότι η Μαρία ήταν αυτή που

δε θα ερχόταν μια για πάντα. «Τι έπαθε» ούρλιαξα αφύσικα στην άκρη της θάλασσας.

«Τη βρήκανε στο κρεβάτι της νεκρή, μια χούφτα αντικαταθλιπτικά από δίπλα».

Σωριάστηκα σε ένα παγκάκι, δίπλα σε έναν Αιγύπτιο φερέ, όρθιοι πάνω μου το ζευγάρι. Ο Αιγύπτιος ευγενικά σηκώθηκε και πήδηξε στο δεμένο καΐκι.

«Και πότε έγινε, γιατί το μαθαίνω τώρα;»

«Μπα, όλοι έτσι το μάθανε, από έναν ξάδελφό της που μας ειδοποίησε».

Βρέθηκε ξημερώματα εκείνης της βραδιάς, μετά τη συγκέντρωση, στο διαμέρισμά της στην Τριανδρία, ένα δυαράκι αγορασμένο. Δηλαδή μόλις γύρισε στην πόλη και στο σπίτι της.

«Τη βρήκαν γιατί είχε βάλει δυνατά μουσική ξημερώματα, κάτι ζεϊμπέκικα, και έτσι οι γείτονες καλέσανε την αστυνομία. Το γλέντησε ευτυχώς» είπε ο πρώην συμμαθητής μου σκεφτικός.

«Η ψυχούλα της το ξέρει...» μουρμούρισα. Η γυναίκα του Ν. απομακρύνθηκε και μας άφησε δυο λεπτά μόνους· ξαφνικά έπεσα στην αγκαλιά του και άρχισα να κλαίω με λυγμούς. Αφύσικη στιγμή και τόπος να αναζητώ παρηγοριά για τη Μαρία. Η ξένη πλησίασε και τον τράβηξε από το μπράτσο. Τους ζήτησα συγγνώμη και σχεδόν το έβαλα στα πόδια. Μόλις που πρόλαβα, πίσω από το θολό τοπίο των ματιών μου, να δω τον Αιγύπτιο να ξαναβγαίνει και να κατευθύνεται στο παγκάκι.

Το αντίσκηνο

Γνώριζε από χρόνια ότι έμεναν μέσα στην πόλη, έχοντας εγκαταλείψει το χωριό και τα κτήματά τους. Παρακολουθούσε τη γυναίκα κάθε μεσημέρι που θα σχολάγε από το μαγαζί. Δούλευε σε ένα τριώροφο κατάστημα στο κέντρο, με ρούχα και καλλυντικά γεμάτο, έσφυζε από γυναίκες. Την περίμενε να σχολάσει και μετά την ακολουθούσε με τα πόδια, ώσπου εκείνη σταμάταγε στον φούρνο για να πάρει ψωμί.

Μια μέρα μπήκε κι αυτός στον φούρνο και ζήτησε ένα γωνιακό κομμάτι πίτα, την ώρα που εκείνη πλήρωνε. Γύρισε και τον κοίταξε ενοχλημένη, τον άξεστο. Μια συνηθισμένη γυναίκα έδειχνε, βαμμένα καστανά τα μαλλιά της, περιποιημένα χέρια, το βλέμμα μπροστά. Βγαίνοντας, της μίλησε. Τη ρώτησε άκομψα μήπως είχαν συναντηθεί στο παρελθόν.

«Λάθος κάνεις. Δεν έχουμε γνωριστεί ποτέ. Έχω όμως την εντύπωση ότι με παρακολουθείς μέρες τώρα. Τι τρέχει; Από δω είσαι;»

«Δε μένω στην πόλη» είπε αυτός. «Έρχομαι μια φορά τον μήνα».

Εκείνη παραξενεύτηκε. Συνέχισε τον δρόμο της χωρίς άλλη κουβέντα. Όμως μια ανεπαίσθητη αλλαγή στον

βηματισμό, στο χτύπημα της φτέρνας αποδείκνυε ότι δεν είχε αφηφήσει την πρώτη επαφή. Την επόμενη μέρα την περίμενε με ένα κουλούρι στο χέρι.

«Μα δεν έχεις δουλειά;» τον ρώτησε πιο επιθετικά. Έδειχνε εκνευρισμένη.

«Πώς δεν έχω; Φυλάω τα βουνά».

Τον ρώτησε τι ακριβώς έκανε στα βουνά.

«Κρατάω το μπαρ στο χιονοδρομικό. Το φυλάω κιόλας».

Εκείνη προχώρησε. Λίγο πιο κάτω γύρισε πίσω και τον κοίταξε απορημένη. Αυτός έτρωγε και πάλι ένα κουλούρι.

Το πέμπτο μεσημέρι εκείνη του εξήγησε ότι είναι παντρεμένη με παιδιά, που σπουδάζουν στη Θεσσαλονίκη και στα Γιάννενα. Παρ' όλα αυτά, ήταν πιο καλοντυμένη από κάθε προηγούμενη φορά.

«Αγαπάω τον άντρα μου» του είπε χαμογελώντας, «όπου να 'ναι σχολάει».

Αν ήταν λίγο πιο προσεκτική, θα έβλεπε το σκοτεινιάσμα στα μάτια του. Μια φευγαλέα αγριάδα, μια τρομάρα. Γιατί δέχτηκε να μπει στο αυτοκίνητο ενός ξένου; Θα ήταν στην ηλικία του άντρα της, διατηρούσε πάντως μια ευρωστία, μια εφηβικότητα.

«Είμαι ανύπαντρος» της είπε. Δεν ήθελε να τη γεμίσει με δράματα και ιστορίες.

«Φαίνεται. Ποιος τρώει κουλούρια και τυρόπιττες μεσημεριάτικα;»

Ξεκίνησαν να πάνε μια βόλτα έξω από την πόλη, προς τον κάμπο. Εκεί, κοντά στον σιδηροδρομικό σταθμό, υπήρχε ένα αλσύλλιο όπου άνθιζαν πικροδάφνες και παραδίπλα σάπιζαν παλιά βαγόνια. Το χωριάτικο καρ-

βέλι ποδοπατήθηκε μέσα στο αυτοκίνητο. Του έδειχνε απεριορίστη εμπιστοσύνη γιατί εκείνος, όσο πέρανε ο χρόνος, παρέμενε όλο και πιο ξένος απέναντί της.

«Πρώτη φορά πάω με άλλον».

Τελικά η γυναίκα ήταν ειλικρινής. Δε θα την εξέθετε.

Στη δεύτερη συνάντησή τους χρησιμοποίησε το κινητό, όπως το είχε σχεδιάσει. Το άφησε ανοιχτό. Χωρίς αναγνώριση κλήσεως. Ο άλλος άκουσε τη γυναίκα του να μιλάει, να παραπονιέται για την καθημερινότητά της, να στενάζει, να βγάζει βογκητά.

Λυπημένος, ο φύλακας, την είδε να φεύγει. Αφουγκραζόταν τα χτυπήματα της καρδιάς της.

Όταν εκείνη γύρισε σπίτι, ξέσπασε η καταιγίδα. Είκοσι δύο χρόνια αφότου είχαν παντρευτεί και είχαν περάσει μαζί χαρές και ζόρια. Ένας συγκρατημένος γάμος, που στηρίχτηκε στην αμοιβαία κατανόηση. Εκείνο το μεσημέρι που ο άντρας της γύρισε από την εταιρεία, κατάλαβε πόσο άδικο είναι να νομίζει κανείς ότι όλα είναι ακλόνητα στη ζωή του. Τι κρίμα γι' αυτόν που δεν άφησε ένα κενό, μια αμφιβολία, μια ελπίδα για την έκπληξη. Τίποτε δεν είναι πιο προβλέψιμο όσο το απρόβλεπτο. Δεν έσπασε πιάτα, δε σήκωσε χέρι, αλλά άρχισε να ουρλιάζει με έναν περίεργο τρόπο. Μέσα από τις οίμωγές του, άκομφες και χωρίς τονικότητα, ρωτούσε συνεχώς «Ποιος ήταν αυτός;».

«Ένας ξένος» απάντησε εκείνη αποσβολωμένη.

Τότε ξαναχτύπησε το κινητό του, και πάλι χωρίς αναγνώριση. Ακούστηκε μια αντρική φωνή.

«Παράσχο, γεια!»

«Ποιος είναι;»

«Ο “λαγός” είμαι.»

«Ποιος λαγός;»

«Ο “λαγός” από την κατασκήνωση!»

Ο Παράσχος απέμεινε μετέωρος ανάμεσα στη στενάχωρη κουζίνα και την πεδινή έκταση που ξέφευγε πίσω από τα εξώροφα νεόδμητα. Πέρα από τον κάμπο, ανυψωνόταν ένα βουνό και χαμηλότερα ένας λόφος που αντίκριζε τα καθάρια νερά του βόρειου Αιγαίου. Το χωριουδάκι είναι μικρό και στο τελειώμά του, στην ανηφόρα, στήθηκε η κατασκήνωση των προσκόπων. Μια ομάδα παιδιών κουβαλάνε τενεκέδες με νερό από τη βρύση, μακριά στο προαύλιο της εκκλησίας. Αγκομαχάνε, γιατί έτσι πρέπει να μεγαλώνουν οι δωδεκάχρονοι.

«Ο λαγός, και;»

Συνήθως ένας παλιόφιλος, ένας συμμαθητής, μας γεμίζει πλήξη ή προσδοκία. Μας θυμίζει τα χρόνια που φύγανε αλλά και όσα πετύχαμε ενδιάμεσα.

«Ναι, ρε. Ο “λαγός”. Ο λαγουδάκος. Εγώ ήμουν μαζί με τη γυναίκα σου. Μια χαρά είναι η γυναίκα σου. Κοίτα μην της φερθείς άσχημα.»

Εκείνη προσπαθούσε να μαντέψει και να συμπληρώσει τα κενά ανάμεσα στις μονόπλευρες απαντήσεις. Ήξερε τελικά ποιος τηλεφώνουσε. Ύστερα σιώπησε. Στυλώθηκε πάνω στα χαμηλά τακούνια της. Τέντωσε το κορμί της. Περήφανα.

«Τι εννοείς ότι της έκανες τα ίδια;» ρώτησε ο σύζυγος. Ζάρωσε ξαφνικά και συρρικνώθηκε. Έκλεισε το τηλέφωνο.

«Θα γυρίσω το βράδυ» είπε αυτή κλείνοντας πίσω την πόρτα.

«Μάρθα!» φώναξε αυτός.

Άναψε τσιγάρο και κάθισε στο τραπεζάκι στην κουζίνα. Μια στενόμακρη πόρτα έβλεπε σε έναν φωταγωγό. Πώς χώθηκαν μέσα σ' αυτό το διαμέρισμα; Μια χαρά ήταν στη μονοκατοικία της πεθεράς του στο χωριό. Σώγαμπρος. Και να πεις ότι η οικοδομή βρισκόταν μέσα στην πόλη. Έξω, στην άκρη, στην αρχή του κάμπου, βουτηγμένη στα ρέματα και στα κουνούπια. Ο νέος οικισμός. Υπάλληλοι και ξιπασμένοι χωριάτες γέμισαν τις άχαρες οικοδομές, εγκαταλείποντας αυλές και απλόχωρες εκτάσεις.

Φύσηξε τον καπνό προς την έξοδο για να μη βρομίσει το σπίτι. Εκείνη δεν ήθελε να καπνίζει μέσα στο διαμέρισμα. Πού να πήγε άραγε; Πώς θα είναι από εδώ και μπρος η ζωή τους;

Προσπαθούσε να σκαρφαλώσει στην ανηφόρα του λόφου. Τα παιδιά βαρυγχομούσαν. Αυτός, δεκαεξάχρονος, ήταν υπαρχηγός και είχε κάθε δικαίωμα να διατάζει. Αντί να χαίρονται τα κωλόπαιδα που έρχονται από τα χωριά τους και δε δουλεύουν στα χωράφια, γκρινιάζουν κι από πάνω που δήθεν τα τυραννάνε. Έτσι είναι ο προσκοπισμός. Όποιος θέλει ας μείνει, όποιος δε γουστάρει ας φύγει. Κι εκείνο το μυζιάρικο. Όλο γκρίνια. Έλα δω, ρε.

Ο φύλακας οδήγησε στον ανηφορικό δρόμο, καταπράσινη στοά πνιγμένη στα δένδρα. Σε ένα σημείο χάλαγε πολύ ο δρόμος, έπρεπε να ειδοποιήσει τη Νομαρχία. Σε

κάνα μήνα θα έπιαναν τα χιόνια, και οι λακκούβες θα ήταν κρυφές παγίδες. Μπήκε στο ξύλινο σπιτάκι και ανάσανε βαθιά. Έβαλε ένα τσίπουρο και το ήπια μονορούφι. *Γαμώ τη ζωή μου. Αξιίζει τον κόπο να χαλάς τη ζωή σου για τότε; Και, αν αξίζει, τώρα που το ομολογείς, τι απομένει μετά την εκδίκηση;*

Ξεντύθηκε και έπεσε στο μονό κρεβάτι. Είχαν πιάσει φύχρες. Μετά το σούρουπο, δεν πάταγε άνθρωπος στην κορυφή και στο καταφύγιο. Σιγά το καταφύγιο. Είκοσι χιλιόμετρα απόσταση από την πόλη και δέκα από τα χωριά. Το ύψος έκανε τη διαφορά, όχι το μήκος. Το βουνό, οι ανηφόρες, οι στροφές, οι επικίνδυνες παγωνιές. Υπήρχε μια στροφή που δεν την έβλεπε ποτέ ο ήλιος, καμιά εποχή τον χρόνο. Δεν έπιαναν φυτά εκεί, ζωή δεν ξεφύτρωνε. Σαν κι αυτόν δηλαδή. Που είχε διαλέξει μια κόχρη, ένα καταφύγιο, κοινωνικά ανήλιο. Που νόμιζε ότι είχε σωθεί με το να ζει σαν αγριάνθρωπος, σαν θηρίο.

Τουλάχιστον τώρα δεν είχε πια λόγο. Όμως τι είδους εκδίκηση ήταν αυτή που πήρε; Το τσίπουρο άρχισε να πιάνει πάτο. Ίσως θα έπρεπε να κάνει καμιά βόλτα από το χωριό και να πάρει καμιά νταμιτζάνα από τον Νικόλα. Πενήντα χρονών άνθρωπος περίμενε να φτάσει για να παραδεχτεί ότι όσα έγιναν τότε μπορεί και να μην έσβηναν ούτε και τώρα;

Το αντίσκηνο ερχόταν και τον πλάκωνε. Ο υπαρχηγός έσκυβε και του έκλεινε το στόμα. *Λαγέ, σκάσε, αν μιλήσεις, θα πω σε όλους ότι εσύ με φώναζες εδώ μέσα. Θα πω σε όλους τι ήθελες να σου κάνω... Ο «λαγός» δεν το έβαζε στα πόδια. Αισθανόταν, αντιθέτως, ότι του κοβόντουσαν τα πόδια. Ο υπαρχηγός. Παράσχο, μη. Μη με*

ξαναπείς Παράσχο, τσόγλανε. Εδώ μέσα εγώ είμαι υπαρχηγός.

Υπομονή λίγες μέρες ακόμη. Σε ποιον να μιλήσει; Τι να πει; Αν γυρίσει τώρα στο χωριό, θα βρει τη γιαγιά και τον παππού. Θα του βάλουν να φάει και θα του λένε συνεχώς να κάνει υπομονή, σε λίγους μήνες θα τον πάρουν κι αυτόν οι γονείς του μαζί στη Γερμανία. Ναι, εκεί θα έπρεπε να πάει. Εκεί να πάει γυμνάσιο. Στη Στουττγκάρδη. Που την έβλεπε στις γιορτινές κάρτες. Να μάθει γερμανικά. Κανείς δε θα ήξερε εκεί πέρα, στην ξενιτιά, που λέει και το τραγούδι, τι πέρασε.

Τι πέρασε. Μέσα στο αντίσκηνο.

Λένε πως η ντροπή, όταν ξεσπάσει αληθινά, δεν έχει αντίδοτο. Η δική του ντροπή τώρα ήταν μια γυναίκα με χαλασμένη ζωή. Ανανδρία: η δεύτερη φορά δείχνει πιο άνανδρη. Εκείνον έπρεπε να χτυπήσει. Τον Παράσχο έπρεπε να διαλύσει. Η γυναίκα, στο κάτω κάτω, είχε σταθεί τρυφερή μαζί του. Όμως αυτός την ξεγέλασε. Αν το ήθελε λοιπόν, θα μπορούσε να βρει και καμιά άλλη και να αφηθεί, να ξεχάσει, να ξαναμάθει. Όμως εκείνος προτίμησε το τίμημα της αποχής και της μοναξιάς.

Αποτέλειωσε την νταμιτζάνα με το τσίπουρο και έπεσε στον πιο βαθύ ύπνο. Δικαίου ή αδίκου, ποιος νοιαζόταν γι' αυτόν;

Μια μέρα μετά, κανείς δεν ήξερε γιατί δεν ξύπνησε ο φύλακας που τον φώναζαν «λαγό».

